

Historisk arbetslivsforskning

Strategisk forsknings- och utbildningsetablering Campus Helsingborg - projekttitel:

Historisk arbetslivsforskning

Namn på huvudsökande:

Mikael Ottosson

Institution/fakultet:

Historiska institutionen/Humanistiska fakulteten

Huvudsökandes kontaktinformation: e-post: mikael.ottosson@hist.lu.se

telefonnummer: +46725866122

Medsökande från LU (ev. andra universitet och externa parter):

Medsökande, namn	Affiliations
Prof. Åsa Lundqvist	Sociologiska institutionen
Doc. Tobias Karlsson	Ekonomisk-historiska institutionen

CV bifogas

Budget

BUDGET	2019 (6 mån)	2020	2021	2022	2023
Koordinator 25 %	120 858	248 967	256 436	264 130	272 053
Forskare hist. 20 %	114 266	235 378	242 449	249 772	257 214
Forskare Soc. 20 %	116 024	239 009	246 179	253 564	261 171
Forskare Ekh. 20 %	118 075	243 234	250 531	250 047	265 788
S:a	469 222	966 597	995 595	1 025 463	1 056 227
Drift (inkl. OH): 467610 (fördelas över projektperioden)					
Totalt ansökningsbelopp: 4 980 714 Kr					

I budgeten har Historiska institutionens OH (55,87 %) använts.

Budgetunderlag bifogas

Projektbeskrivning och ingående aktörer

Projektiden är att på Campus Helsingborg skapa en ämnesöverskridande plattform där forskare kan utveckla tvärvetenskapligt historiskt inriktad forskning, utbildning och samverkan inom arbetslivsområdet. Sedan många år bedrivs det på Lunds universitet en livaktig, och på många sätt framgångsrik, humanistiskt och samhällsvetenskapligt orienterad arbetslivsforskning. Forskare från skilda discipliner har från sina respektive perspektiv studerat arbetslivets förändring. Forskargrupper och enskilda forskare har på olika sätt utbytt erfarenheter, men det har saknats en gemensam arena. En central utgångspunkt för projektet är att begreppet "historisk arbetslivsforskning" ska förstås i en bred mening – bredare än historiedisciplinen och syftande på studier av arbetslivets förändring över tid.

Vi menar att projektet belyser frågor med en mycket hög grad av samhällsrelevans och aktualitet. Arbetslivet genomgår en snabb förändring. Här kan nämnas högaktuella processer som digitalisering, globalisering, produktionens ökade tjänsteinnehåll och ökande krav på individers och organisationers flexibilitet. Arbetslivets förändring måste förstås tvärvetenskapligt. För att få bättre perspektiv på arbetslivets förändring menar vi att det är viktigt att även vända blickarna bakåt i tiden och studera arbetslivets långsiktiga dynamik.

Det föreslagna projektet syftar till att etablera en institutionsövergripande samverkan av nätverkskaraktär. Forskare från Historiska institutionen, Ekonomisk-historiska institutionen och Sociologiska institutionen ska arbeta med att utveckla fem aspekter av området historisk arbetslivsforskning:

- Initiera och utveckla gemensamma institutionsövergripande forskningsprojekt.
- Inventera Lunds universitets arbetslivsforskning, i synnerhet den forskning som behandlar arbetslivets historiska förändring.
- Etablera en institutionsövergripande seminarierie.
- Utveckla ämnesöverskridande kurser.
- Utveckla samverkan med organisationer i arbetslivet.

I ett längre perspektiv bör gruppen av intressenter breddas, men i detta skede utgår projektet från forskare på tre institutioner på Lunds universitet: Historiska institutionen, Ekonomisk-historiska institutionen och Sociologiska institutionen. På olika sätt har dessa en koppling till Centrum för arbetarhistoria (CfA). CfA är en enhet på Historiska institutionen med målsättningen att bedriva forskning, samt i samverkan med olika folkrörelser, exempelvis fackförenings- och bildningsrörelser, bredda och sprida kunskap om arbetets och arbetarnas historia. Verksamheten har en basfinansiering från Humanistiska och Teologiska fakulteterna och har ett vetenskapligt råd bestående av forskare från svenska och danska forskningsinstitutioner. Sedan 2000 har CfA, med stöd av Landskrona stad, haft en stor del av sin verksamhet förlagd till lokaler i Landskrona. CfA ingår i internationella och nationella forskningsnätverk. Internationellt kan nämnas Nordic Labour History Conference och nationellt Arbetets museum, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek samt Statens maritima museer. Under åren har också samverkan i enskilda projekt skett med andra forskningsnätverk som Inter University Center (IUC) och Forum för arbetslivsforskning (Falf). På Historiska institutionen har det sedan många år bedrivits socialhistorisk forskning som varit inriktad mot arbetslivets förändring. Under 1970-, 1980 och 1990-talen var denna forskning ofta inriktad mot studier av arbetsprocesser och klassformering. Under de senare årtiondena har den socialhistoriska forskningen blivit allt mer kulturhistoriskt inriktad. Med en ökad kulturhistorisk inriktning har forskningen förskjutits mot områden som arbetarkultur, politisk kultur, motstånd, radikala rörelser och främlingsfientlighet.

Till CfA:s nuvarande och tidigare verksamhetsområden hör bland annat forskning som behandlar digitaliseringsprocesser, arbetsmiljö, olika yrkesgruppers förändrade villkor samt forskning om sociala och politiska processer kopplade till arbete och arbetarrörelse. Ett projekt som på olika sätt knyter samman institutionens arbetslivsforskning är CfAs forskningsprojekt som behandlar transportsektorns förändring, *Trucking in the free world – makt, mobilitet och yrkeskultur bland lastbilschaufförer*, där yrkeskulturella förändringar i ett historiskt perspektiv sätts i relation till digitaliserings- och globaliseringsprocesser. CfA har en etablerad position som nordisk och nationell forskningsinstitution och arrangerar seminarier, symposier och konferenser. Särskilt vill vi här nämna de arbetarhistoriska konferenser som arrangerats varannat år sedan 2005. Nästa konferens äger rum våren 2019 under temat *Arbetets gränser*. Forskare på CfA är också aktiva som medarrangörer i externa konferensarrangemang, exempelvis konferensen *Paternalistic Work Regimes* våren 2019. CfA driver även ett forskarseminarium, *Konflikt och motstånd*.

Sedan ett flertal år ger CfA en temakurs, *Arbetarhistoria – klass, kultur och rörelse under den industriella epoken*, inom ramen för kandidatkursen i historia. Under åren har CfA även gett akademiska kurser i Landskrona om bland annat miljöhistoria, industrisamhällets historia, arbetarrörelsens historia, folkhemmets historia och främlingsfientlighet och nationalism. En ytterligare del av CfA:s verksamhet är att utveckla och genomföra "icke-akademiska" kurser som är riktade mot det omgivande samhället.

En stor del av den arbetslivshistoriska forskningen vid Ekonomisk-historiska institutionen har handlat om uppkomsten av vad som skulle kunna beskrivas som en "modern" arbetsmarknad, präglad av fasta anställningsrelationer och organiserade parter. Vid institutionen finns emellertid även forskning som har fokus på utvecklingen under de senaste decennierna, inte minst integrationen av invandrare från olika delar av världen, genusrelationer, samspelet mellan familjeliv och arbetsliv och flexibla organisationer. Ett vanligt inslag i den arbetslivshistoriska forskningen vid ekonomisk-historiska institutionen är att den belyser förhållanden och förändringsprocesser på disaggregerad nivå, exempelvis med data för individer, företag och regioner. Exempel på aktuella projekt med denna inriktning är *Från Sundsvall till Saltsjöbaden*, om konflikter på arbetsmarknaden, samt *Starkare tillsammans?*, om medlemskap i fackföreningar och sjukförsäkring kring sekelskiftet 1900. Institutionen erbjuder för närvarande två kurser på grundnivå (7,5 hp) och en på masternivå (7,5 hp) med anknytning till arbetslivshistoria.

Arbetslivsforskningen vid Sociologiska institutionen har utvecklats under flera decennier, och har varit en tongivande del i verksamhetens historia. Idag bedrivs forskning om arbetslivet inom ramen för EU-projekt, där olika länders erfarenhet av hur innovationer och arbets kvalitet samspelar på organisatorisk nivå, men också inom ramen för nationellt finansierade projekt. Några av många exempel är projekten *Facklig anslutning ur ett globalt perspektiv*, *Arbetskraftsmigration, fack och arbetsgivare* samt *Omsorg om barn i de köpta barnpassningstjänsternas tidevarv*. Härutöver har två av institutionens forskningsmiljöer stark koppling till forskning om arbetslivet, nämligen *Familj, migration och välfärd* och *Forskning om den offentliga sektorn*. Det bedrivs också forskning om arbetsliv, digitalisering, artificiell intelligens m.m. inom ramen för tankesmedjan SamTech. Det finns även en rad doktorandprojekt som anknyter till arbetslivets på olika sätt, exempelvis *Dynamics of labour and organisation in the Swedish construction industry* och *Opting Out or Missing Out: A Study of Women's Employment in the Middle East*. Vid institutionen bedrivs undervisning som på olika sätt behandlar arbetslivet inom ramen för PA-programmet, men också inom grundutbildningarna i sociologi och pedagogik.

Utöver samverkan mellan de tre olika universitetsinstitutionerna innebär projektet samverkan med de runt 60 olika organisationer som idag är medlemmar i Centrum för arbetarhistoria. Dessa medlemsorganisationer består av olika fackliga organisationer, politiska organisationer och folkbildningsorganisationer på nationell, regional och lokal nivå. Denna samverkan har fram till idag bedrivits inom ramen för CfA och Historiska institutionen. Formerna för denna samverkan har sett olika ut – i vissa fall har det handlat om kurser och utbildning, i andra fall om gemensamma seminarier och i ytterligare fall om forskningscirkel. Det har även hänt att de olika organisationerna inneburit "vägar in" för olika forsknings- och studentprojekt.

Projektet Historisk arbetslivsforskning

Projektiden utgår från uppfattningen att en lokalisering av en delvis redan etablerad verksamhet, som programmatiskt bedriver forskning, undervisning och samverkan inom fältet historisk arbetslivsforskning, till Campus Helsingborg skulle innebära en positiv stimulans för inte bara forskningsfältet och de ingående aktörerna, utan även för Lunds universitet och Campus Helsingborg. För forskare på Historiska institutionen och CfA, Sociologiska institutionen och Ekonomisk-historiska institutionen skulle en lokalisering till Campus Helsingborg innebära nya kontaktytor till forskare från andra discipliner och därigenom ett breddat vetenskapligt sammanhang. För Campus de Helsingborg skulle det innebära ett tillskott av en väl etablerad verksamhet med potential och ambition att utveckla tvärvetenskaplig forskning, utbildning och samverkan med fokus på arbetslivets förändring. Vår tanke är att en etablering av en sammanhållen historisk arbetslivsforskning på Campus Helsingborg inte bara ska attrahera historiker, utan även forskare från andra discipliner – på Lunds universitet och Campus Helsingborg.

Till formen innebär projektet att CfA:s personal och pågående verksamheter, finansierade av Humanistiska och Teologiska fakulteterna, flyttar till Campus Helsingborg. CfAs befintliga verksamhet förutsätts fortgå och utvecklas med Campus Helsingborg som bas. Om ansökan bifalles

ges härutöver möjlighet att utöka verksamheten med personal från Ekonomisk-historiska institutionen och Sociologen. Tillsammans med den satsning som HT-fakulteterna redan gör skulle projektet innebära ett tjänsteutrymme om sammantaget 1,7 heltidstjänster fördelat på sex individer. Dessa tjänster kommer att ha sina arbetsplatser i Campus Helsingborgs lokaler vilket kommer att bidra till att den lokala vetenskapliga miljön vitaliseras. Placeringen av projektet i gemensamma lokaler i Helsingborg är viktig för projektets möjlighet att bli framgångsrikt. Dels kan de som ingår i projektet gemensamt – och ämnesövergripande – diskutera sina uppgifter, dels kan projektet – i sina delar eller i sin helhet – få en roll i förhållande till övrig verksamhet på Campus Helsingborg. De kanske tydligaste beröringspunkterna ser vi i förhållande till verksamheten på Institutionen för Service Management.

Historisk arbetslivsforskning

En projektledare och föreståndare (50 %) finansierad av HT fakulteterna. En koordinator (25 %). Finansierad av projektet.		
Centrum för arbetarhistoria (CfA)/Historiska institutionen	Ekonomisk-historiska institutionen	Sociologiska institutionen
En forskare (20 %), finansierad av HT fakulteterna.	En forskare (20 %), finansierad av projektet.	En forskare (20 %), finansierad av projektet.
En forskare (20 %), finansierad av projektet.		

I denna projektansökan söks medel för att anställa en koordinator (25 %) samt en forskare (20 %) från respektive institution. Koordinatoren och en forskare anställs på Historiska institutionen. De två övriga forskarna anställs på den Ekonomisk-historiska respektive Sociologiska institutionen. Övrig personal har redan finansiering.

Projektet kretsar kring fem uppgifter:

1. Initiera och utveckla gemensamma institutionsövergripande forskningsprojekt.
2. Inventera Lunds universitets arbetslivsforskning och då i synnerhet den forskning som behandlar arbetslivets historiska förändring.
3. Etablera en institutionsövergripande seminariserie.
4. Utveckla ämnesöverskridande kurser.
5. Utveckla samverkan med organisationer i arbetslivet.

1. Utveckla gemensamma institutionsövergripande forskningsprojekt

En central del av den planerade verksamheten är att stärka och utveckla den historiskt inriktade arbetslivsforskningen på Lunds universitet. Forskare som på olika sätt är knutna till Historiska institutionen och CfA bedriver idag forskning som behandlar arbetslivets sociala och kulturella förhållanden, humanistiska och samhällsvetenskapliga perspektiv på teknikförändring, arbetslivets genusrelationer m.m. På samma sätt bedriver forskare på Ekonomisk-historiska och sociologiska institutionen högkvalitativ forskning inom samma områden. Den föreslagna projektiden utgår från tanken att en etablering på Campus Helsingborg skulle bidra till att bygga upp en tvärvetenskaplig forskningsmiljö kring frågor om arbetslivets utveckling. I syfte att så ska ske kommer en viktig uppgift vara att utveckla ett eller flera gemensamma externfinansierade forskningsprojekt. Genom att föra samman olika discipliners teoretiska och metodologiska perspektiv med olika kunskapsintressen kan nya och spännande idéer utvecklas till framgångsrika projekt. Förhoppningsvis kommer detta även att inspirera institutionernas övriga forskning i en tvärinstitutionell riktning.

Utöver den verksamhet som initieras och utvecklas i samverkan med övriga aktörer kommer CfA att fortsätta sin redan befintliga forskning och forskningsutveckling. Exempel på CfA-projekt som kommer att arbetas vidare med under 2019 är lastbilsprojektet *Trucking in the free world – makt, mobilitet och yrkeskultur bland lastbilschaufförer samt Arbetets moraliska ekonomi – fackliga perspektiv på arbetslivets rationalisering*. Härutöver fortsätter också arbetet med den databas över svenska ”gräv där du står-cirklar” och andra arbetsrelaterade forskningscirklar som utvecklas på CfA.

2. Inventera Lunds universitets arbetslivsforskning och då i synnerhet den forskning som behandlar arbetslivets historiska förändring

I dagsläget finns det ingen samlad bild av arbetslivsforskningen på Lunds universitet. Detta förhållande gäller också den arbetslivsforskning som är historiskt inriktad. En central del av projektet är därför att genomföra en inventering av den forskning inom området som bedrivs på Lunds universitet. I en förlängning innebär denna sammanställning att ett arbete med att utveckla ett vidare nätverk blir möjligt vilket i sin tur kan bidra till att utveckla nya forskningssamarbeten. Det är vår förhoppning att projektet kan bidra positivt till att ett universitetsövergripande forskningsnätverk utvecklas.

3. Etablera en institutionsövergripande seminarieriserie

Vi ser etablerandet av en gemensam institutionsöverskridande seminarieriserie som en viktig del i projektet. Detta dels för att det involverar större delar av de tre ingående institutionerna, dels för att det kan medföra att nya kontaktytor mot forskare på Campus Helsingborg utvecklas. I ett inledningsskede ser vi det som rimligt med tre seminarier per termin.

Till detta kommer att CfA sedan många år bedriver en utåtriktad seminarieverksamhet. Det *Arbetshistoriska seminariet* har bedrivit en livaktig verksamhet sedan 1985. Seminariererien är öppen och strävar efter att vara en mötesplats för akademiker och en intresserad allmänhet. Under senare år har det *Arbetshistoriska seminariet* varit ambulerande och genomfört seminarier på olika skånska orter, till stor del inom *Familjen Helsingborg*. Under vårterminen 2019 genomförs seminariererien under tematiken ”industrimiljöers omställning”, exempelvis mikrobryggeriers etablering på orter präglade av klassisk industriproduktion. CfA är också en drivande part i forskningsseminariet *Konflikt och motstånd* på Historiska institutionen.

4. Utveckla ämnesöverskridande kurser

Ett centralt område för samverkan mellan de tre ingående disciplinerna är att utveckla och driva gemensamma arbetslivsinriktade kurser. Det är vår ambition att i samverkan utveckla en gemensam arbetsvetenskaplig kurs på 30 hp. Vår tanke är att denna kurs tvärvetenskapligt ska behandla arbetslivets långsiktiga utveckling och förändring. I ett ytterligare visionärt perspektiv skulle även historiskt inriktade kurser och kursmoment kunna utvecklas inom ramen för befintliga kurser och utbildningar. Vi ser ett utrymme i skärningspunkten mellan ämnen som historia, sociologi och ekonomisk historia, men även andra humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnen.

Även om CfAs verksamhet i huvudsak är inriktad mot forskning har det under åren utvecklats och drivits ett flertal kurser inom det arbetshistoriska området. Exempel härpå är tematiska kurser som behandlar arbetarhistoria, miljöhistoria och främlingsfientlighet. Vårterminen 2020 planeras att CfA ger en nyligen antagen kurs, *Arbetets idéhistoria* (7,5 hp). Därutöver kommer även fortsättningsvis en temakurs i historia på kandidatnivå (7,5 hp) i historia ges en gång per termin. Hösten 2019 kommer CfA tillsammans med Swedish Participatory Action Research Community (SPARC) kunna erbjuda en forskarutbildningskurs som behandlar arbetarhistoriska forskningscirkel. Kursen kommer även att ges tillsammans med ABF i syfte att utbilda forskningscirkelledare. På samma sätt som tidigare kommer CfA tillsammans med LO också erbjuda en arbetarhistoriskt inriktad kurs för fackligt aktiva.

5. Samverkan

Idag bedrivs samverkan med olika folkrörelser, exempelvis bildningsförbund och fackföreningar med utgångspunkt från Landskrona. Ett sextiototal organisationer är medlemmar i den ideella föreningen Centrum för arbetarhistoria. Sett i ett organisatoriskt perspektiv skulle Helsingborg vara en betydligt bättre lokalisering då flera fackliga organisationer inte längre finns i Landskrona, utan har flyttat till bland annat Helsingborg. En tanke med det föreslagna projektet är att utveckla en redan befintlig samverkan. En lokalisering av projektet till Helsingborg skulle också göra det både angeläget och naturligt att söka samarbete med Folkrörelsearkivet i Helsingborg och Skånes näringslivsarkiv.

Preliminär aktivitetsplan för projektet

Termin	Aktivitet
V19	- Projektet initieras. - Rekryteringsarbete inleds. - CfA påbörjar sin flytt till Helsingborg.
H19	- CfA flyttar sin verksamhet till Campus Helsingborg. - Projektpersonal anställs på respektive institution. - Arbete med punkt 1-5 påbörjas. - Möjliga samarbetsformer på Campus Helsingborg diskuteras med berörda verksamheter.
V20	1. Minst en gemensam projektansökan skickas till forskningsfinansiär. 2. Inventering av forskning på LU pågår. 3. En gemensam seminarier serie inleds. 4. Utvecklingsarbete med gemensamma kurser pågår. Kurser antas. 5. Kontakt sökes med externa aktörer i syfte att hitta samverkansformer.
H20	1. Arbete med projektansökningar pågår. 2. Ett LU-gemensamt symposium genomförs. 3. Gemensam seminarier serie genomförs. 4. Minst en kurs som behandlar historisk arbetslivsforskning kan ges. 5. Samverkan med lokala externa aktörer är etablerad.
V21	1. Minst två gemensamma projektansökningar skickas till forskningsfinansiär. En konferens som behandlar historisk arbetslivsforskning genomförs. 2. Inventering av forskning på LU klar. Former för samarbete utarbetas. 3. Gemensam seminarier serie genomförs. 4. En sammanhållen kurs om 30 hp som behandlar historisk arbetslivsforskning kan ges. Kursen kan erbjudas åt studenter i såväl Lund som Helsingborg. 5. Samverkan med lokala externa aktörer är etablerad.
H21-H23	Verksamheten är fullt ut etablerad och verksamhet pågår enligt punkt 1-5.

Ovanstående aktivitetsplan berör projektet. CfAs aktivitet är enbart upptagen som flytt H19. Under projektperioden pågår CfAs aktiviteter som tidigare fast med Campus Helsingborg som bas.

Mervärden för Campus Helsingborg

Vi ser ett flertal möjliga kontaktytor mellan projektet och den forskning och utbildning som bedrivs på Campus Helsingborg. Utifrån den verksamhet som idag bedrivs på CfA, de ingående institutionerna och Campus Helsingborg är områden som digitalisering, logistik och tjänsteproduktion uppenbara. Det är därmed vår förhoppning att projektet och den redan etablerade verksamhet som CfA bedriver kan utvecklas i en positiv riktning samtidigt som enskilda forskare, forskningsmiljöer och utbildningar på Campus Helsingborg stimuleras. Vår förhoppning är också att en etablering av projektet skulle bidra till att en arena för humanistiskt och samhällsvetenskapligt orienterad arbetslivsforskning etableras och utvecklas i Helsingborg.

Projektets möjliga positiva bidrag till Campus Helsingborg menar vi i huvudsak går att se ur två perspektiv:

1. Sett till sitt innehåll

Projektet innebär att forsknings- och utbildningskompetens inom området historisk arbetslivsforskning förläggs till Campus Helsingborg. Delvis finns denna kompetens redan, men projektet bör kunna medföra en förstärkning och vitalisering av området. Det är ett viktigt område vad gäller såväl forskning som utbildning. Som inledningsvis poängterades genomgår arbetslivet en komplex förändring och vi anser att det är viktigt att anlägga ett historiskt perspektiv för att förstå denna utveckling.

2. Sett till sin lokalisering

Projektet innebär att den personal som kan anställas genom projektet samt CfAs personal, sammantaget 1,7 heltidstjänst fördelat på sex personer, kommer att ha sina arbetsplatser på Campus Helsingborg. Om projektet är framgångsrikt kan potentiellt också ytterligare verksamhet kan bedrivas i Helsingborg genom forskningsprojekt, konferenser/symposier och kurser. Projektet skulle därmed bidra till att den samlade forsknings- och utbildningsmiljön på Campus Helsingborg ökar.

Kvalifikationer och potential

Projektets huvudsökande har god erfarenhet av att utveckla och leda såväl forskningsprojekt som utbildningsprogram. Under ett flertal år var han ämnesföreträdare och studierektor för ämnet arbetsvetenskap på Malmö högskola. Nämnas kan här arbetet med att utveckla och administrera utbildningsprogrammen *Arbetsliv och mångfald* samt *Personal och arbetsliv*. Den huvudsökande har därefter varit studierektor på Arbetsmiljöhögskolan (Lunds universitet) och där administrerat olika uppdragsutbildningar. För närvarande är den huvudsökande vetenskapligt ansvarig och tillträdande enhetsföreståndare på Centrum för arbetarhistoria (Lunds universitet). En av de båda medsökande är för närvarande prefekt på Sociologiska institutionen och har också varit föreståndare för institutionens forskarutbildningsprogram. Såväl den huvudsökande som de båda medsökande har god erfarenhet av att såväl leda som att delta i olika forskningsprojekt. De tre sökande är samtliga etablerade forskare som ingår i nationella och internationella nätverk. De tre sökanden har också en bred förankring på Lunds universitet. Sammantaget tror vi därför oss ha tillräckliga kvalifikationer för att uppfylla projektets målsättningar.

Huvudsökande:
Mikael Ottosson

Signatur

20190129
datum

Denna ansökan är förankrad hos huvudsökandes prefekt:
Henrik Rosengren, Historiska institutionen

Signatur

20190129
datum

Denna ansökan tillstyrks av huvudsökandes dekan:
Johannes Persson, Humanistiska och teologiska fakulteterna

Signatur

20190129
datum